

rere, ut addiscat unde aliquando magnificetur: sic et mundus vult hominem multis laboribus intricari, ut habeat unde superbiat, unde inflatur, et desipiat de vanitate in idipsum. Sanguisugæ duæ sunt filiæ, id est propriæ voluntatis, quæ quasi radix est, duæ filiæ sunt, vanitas **1127** et voluptas, clamantes: Affer, affer. Hæc nunquam satiantur, nunquam dicunt: Sufficit. Si quis has plenius in se contriverit, non immerito sibi illam vocem poterit coaptare: *Quoniam, inquit, pater meus et mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me (Psal. xxvi, 10).*

3. *Honestavit illum in laboribus.* Nonne nos et in ipsis laboribus nostris honestamur, cum omnia quæ facimus, ad unitatis vinculum adunamus, ut non in nobis sit pondus et pondus, mensura et mensura, quia utrumque abominabile est apud Deum? Nonne et hæc vilitas, hæc deformitas, hæc semicinctia honorantur et adorantur a principibus terræ (89)? Væ nobis, si exultaverimus nisi in Christo, et pro Christo! væ nobis, si vendibilem obtulerimus paupertatem! *Et complevit labores illius: vel hic in perseverantia, ut usque in finem iustitiam non derelinquat: vel illic in gloria, ut gaudeat in æternum. Felix utraque completio, cum et hic moritur justus plenus dierum, et illic oritur in plenitudine [alias, longitudinem] dierum: utrobique plenus; et hic gratia, et illic gloria, quia gratiam et gloriam dabit Dominus (Psal. lxxxiii, 12). Amen.*

SERMO XXII.

De quadruplici debito.

1. In via estis, fratres, quæ ducit ad vitam, in via recta et impolluta, quæ ducit ad civitatem sanctam Jerusalem illam, quæ libera est, quæ sursum est, quæ est mater nostra. Arduus quidem ascensus ejus, utpote per ipsam montis summitatem incisus; sed via compendiosior laboris magnitudinem vel temperat, vel excludit. Vos autem tam felici facilitate, quam facili felicitate viam istam non solum itis, sed curritis; quia exonerati estis et accincli, nihil ponderis super dorsa portantes. Non sic aliqui, non sic, qui quadrigas et quadrigalia onera pertrahentes, montis circuitum ambire decernunt, et plerumque per devexa montis præcipitantur, ut vix finem inveniunt vitæ suæ. Felices igitur vos, qui vos et vestra sine omni exceptiuncula reliquistis, per ipsum montis verticem iter facitis ei, qui ascendit super occasum: Dominus nomen illi (Psal. lxxvii, 5). Illi vero, qui, quamvis Ægyptum fugerint, tamen ad quæque Ægyptia tenerrime resuspirant, viam civitatis habitaculi non invenerunt; sed voluntatum suarum gravissimis sarcinis prægravati, vel sub onere, vel cum onere cadunt, ut vix ad cursum perveniant destinatum.

2. Quid enim est (gratias illi, cujus gratia hoc totum factum est) quod vita vestra vitam apostolicam repræsentet (89)? Illi reliquerunt omnia, et in

(89) His verbis designatur Cisterciensium vilis habitus, regibus nihilominus venerabilis. Vide præfationem ad hunc tomum, num. 45.

A schola Salvatoris sub ejus præsentia congregati, hauserunt aquas in gaudio de fonte Salvatoris, ipsum vitæ fontem in ipso fonte bibentes. Beati oculi qui viderunt. Nunquid non et vos, non in præsentia, sed in absentia ipsius; non ad verba oris ejus, sed ad vocem nuntiorum ejus, simile aliquid fecistis? Defendite vobis hanc prærogativam, quod illi ad visum et ad verbum, vos ad auditum et nuntium credidistis. Sic state in Domino, charissimi, ut quemadmodum illi in fame et siti, in frigore et nuditate, in laboribus et jejuniis, et vigiliis, et cæteris observantiis justitiæ viam regiam tenuerunt: sic et vos, etsi non eorum meritis, tamen exercitiis aliquatenus coæquati, dicatis Domino Deo vestro, cum veneritis ante thronum gloriæ ipsius: *Lætati sumus pro diebus quibus nos humiliasti, annis quibus vidimus mala (Psal. lxxxix, 15).* In veritate dico vobis, quia in veritate estis in via recta, in via sancta, quæ perducit ad Sanctum sanctorum. Mentior (quod ad consolationem vestram dico) si non ex manibus hujus peccatoris, monachorum, novitiorum et conversorum animæ ad cælestia gaudia volaverunt, tam liberæ quam liberatæ de carcere nostræ mortalitatis. Si queritis unde id sciam, scitote quia certissima mihi signa inde facta sunt et ostensa.

1128 3. Non est igitur quod vobis vel pro vobis timeam a viribus Satanæ et ministrorum ejus, cum noverim illius fortitudinem per Redemptoris vulnera traductam et deductam ad nihilum. In spiritu enim fortitudinis fortior ille contrivit, portas æreas et vectes ferreos confringens. A versutiis et astutiis illius formido mihi est pro vobis, in quibus partim subtilitate naturæ, partim experientia temporum sub tot annorum millibus eruditus, fragilitatem humanæ naturæ, quaquaversum se verterit, non ignorat. Sic ille insatiabilis homicida primis pareatibus nostris non ursos, non leones, non fortia terræ animalia delegavit: sed tortuosum et callidum serpentem, qui per sinuosa volumina nunc caput cauda, nunc caudam capite tegere consuevit. Denique et serpens non fortior erat, sed *callidior cunctis animantibus terræ*, ait Scriptura. Unde et ab interrogatione incepit, mentem mulieris explorans, sciens, ingenio, non viribus laborandum.

D *Cur præcepit vobis Dominus Deus, inquit, ne comederetis de ligno scientiæ boni et mali? Quæ respondit: Ne forte moriamur (Gen. iii, 1-3).* Quod Deus pro certo posuerat, dicens: *Quacumque die comederitis, morte moriemini (Gen. ii, 17);* ista sub dubio supponit, *ne forte*, inquit, *si comederimus, moriamur.* Et audi ingenium malitiamque serpentis. *Nequaquam*, inquit, *moriemini (Gen. iii, 4).* Deus affirmat, mulier dubitat, Satan negat. Sic et ego timeo, ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua, sic et sensus vestri corrumpantur a castitate, quæ est in Christo Jesu (II Cor. xi, 3).

(89) Id explicat Bernardus infra Sermone 27 de Diversis, num. 3 et Sermone 37, num. 7.

4. Putasne, aliquis in vobis est, cui dicat in cogitationibus suis: Cur præcepit vobis Deus, ut istam Regulam teneretis? Secundum enim impetum spirituum vestrorum huic tepido remissionem, illi ferventi vitam arctiorem proponit, hoc solum expetens et expectans, ut quoquo modo tollat eum a concilio justorum et congregatione. Profecto spiritus ille, qui tibi hoc suggerit, spiritus mendax est, spiritus potestatem habens, qui tibi invidet locum tuum. Unde et Sapiens hujus rei non ignarus: *Si spiritus potestatem habentis super te ascenderit, ait, locum tuum ne dimiseris (Eccle. x, 4).* Absit enim ut Spiritus veritatis, qui te huc adduxit, te reducere velit; quia non est in ore ejus: Est et Non; sed est in illo Est, sicut irrefragabilis auctoritas testatur. *Nemo*, ait Apostolus, *loquens in Spiritu Dei, dicit anathema Jesu (I Cor. xi, 3).* Jesus Salvator sive *salus: anathema, separatio* interpretatur. Qui vero tibi separationem a salute submurmurat, nec Dei Spiritus est, nec a Deo; quia Spiritus sanctus non dispergere, sed colligere venit, qui semper revocat dispersos Israel in terram suam.

5. Quid? vitam fortiorem aliquis querat? Dico vobis quia ista fortissima est, et quæ ex omni parte, si dissimulare nolueris, primæ illi scholæ Salvatoris pro sua possibilitate respondeat. An audes ad molliorem vel cogitando descendere? O si cognovisses et tu, quam multa et quam multis debeas! videres quam nihil sit quod facis, quam nec inter minima numerandum ad comparisonem debitorum tuorum. Vis scire quæ et quibus debeas? Primo Christo Jesu debes omnem vitam tuam, quia ipse vitam suam posuit pro vita tua; et cruciatus amarus sustinuit, ne tu perpetuos sustineres. Quid tibi dirum vel durum esse poterit, cum recordatus fueris quia ille, in forma Dei, in die æternitatis suæ, in splendoribus sanctorum ante luciferum genitus, splendor et figura substantiæ Dei, venit ad carcerem tuum, ad limum tuum, infixus, ut dicitur, usque ad cubitos in limo profundi? Quid non suave tibi, cum tibi collegeris omnes amaritudines Domini tui, et rememoraberis primum quidem illarum infantilium necessitatum; deinde, laborum quos pertulit in prædicando, fatigationum in discurrendo, tentationum in jejunando, vigiliarum in orando, lacrymarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo: postremo, **1129** periculorum in falsis fratribus, conviciorum, sputorum, colaphorum, flagellorum, irrisionum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumque similibus, quæ in salutem nostri generis triginta et tribus annis operatus et passus est in medio terræ (90)? O quam indebita miseratio, quam gratuita et sic probati dilectio, quam inopinata dignatio, quam stupenda dulcedo, quam invicta mansuetudo! Regem gloriæ pro despiciatissimo vernaculo, imo vermiculo crucifigi! Quis audivit unquam tale? aut

(90) Iisdem verbis usus est Bernardus in sermone Feriæ & majoris hebdomadæ, num. 11, et sermone 43 in Cantica num. 3. Sic se ipse quandoque excribit,

A quis vidit huic simile? Vix enim pro justo quis moritur: ipse pro injustis et inimicis mortuus est, eligens exulare a cælis, ut nos reportaret ad cælos, amicus dulcis, consiliarius prudens, adjutor fortis.

6. Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Nonne, si conferrentur in me omnes vitæ filiorum Adam, et omnes dies sæculi, et labores omnium hominum qui fuerunt, qui sunt, et qui erunt, nihil esset ad comparisonem corporis illius, quod spectabile et stupendum est virtutibus etiam supernis, in conceptu de Spiritu sancto, in ortu de Virgine, in vitæ innocentia, in doctrinæ affluentia [alias, fluentis], in coruscationibus miraculorum, in revelationibus sacramentorum? Vides igitur, quia, sicut exaltantur cæli a terra, sic exaltata est vita illa a vita nostra: quæ tamen posita est pro vita nostra. Sicut nihil ad aliquid nullam habet comparisonem, ita et vita nostra nullam habet ad vitam illius proportionem; cum illa dignior, ista miserior esse non possit. Nec me putes rem exaggerare sermonibus; quia hic deficit omnis lingua, nec sufficit oculus [alias, animus] vel ad intuendum tantæ dignationis arcanum. Cum ergo ei donavero quidquid sum, quidquid possum, nonne istud sic est, sicut stella ad solem, gutta ad fluvium, lapis ad turrim, pulvis ad montem, granum ad acervum? Non habeo nisi minuta duo, imo minutissima, corpus et animam; vel potius unum minutum, voluntatem meam; et non dabo illam ad voluntatem illius, qui tantus tantillum tantis beneficiis prævenit, qui toto se totum me comparavit? Alioquin si illam retinero, qua fronte, quibus oculis, qua mente, qua conscientia vado ad viscera misericordiæ Dei nostri; et audeo perfodere illud fortissimum propugnaculum, quod custodit Israel; et illius sanguinis, non guttas, sed undas a quinque partibus corporis in meum pretium detorquere? O generatio perversa, et infideles filii! quid facietis in die calamitatis de longevenientis? ad cujus fugietis auxilium?

7. Sed nunquid huic soli debitor sum, cui vix parum aliquid retribuere possum? Exigunt a me præterita peccata mea futuram vitam meam, ut faciem fructus dignos pœnitentiæ, et recogitem omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Et ad hæc quis idoneus? Peccavi super numerum arenæ maris, et multiplicata sunt peccata mea, et non sum dignus videre altitudinem cæli præ multitudinem iniquitatis meæ, quoniam irritavi iram tuam, et malum coram te feci. *Circumdederunt me mala, quorum non est numerus; comprehenderunt me iniquitates meæ, et non potui ut viderem (Psal. xxxix, 13).* Quod ergo sine numero est, quomodo numerabo? Quomodo satisfaciam, cum cogar reddere debitum usque ad novissimum quadrantem? Sed et delicta quis intelligit? Ait illa cælestis fistula (90*) Ambrosius: « Facilius inveni eos qui innocentiam

ut supra in sermonibus de S. Malachia, num. 5.

(90) Sic Norberti os cælestem fistulam appellat epistola 56.

servaverunt, quam qui congruam egerunt poenitentiam (Lib. II de Penit. cap. 10). » Sed et quantumlibet poeniteat, quantumlibet se afflicet et maceret; propter nomen tuum, non propter meum [alias, poenitentia] meritum, propitiaberis peccato meo, Domine, ait justus; multum est enim (Psal. xxiv, 11). Cum ergo quidquid visis, quidquid sapis, quidquid habes, quidquid potes, huic uni rei dedicaveris, nunquid est, vel inter aliqua computandum? Paulo ante vitam tuam pro vita sua Christo reddideras; et nunc iterum eam totam præcedentium exigit recordatio peccatorum. Nunquid, ut vulgo dicitur, de una filia duos generos statuisti facere?

1130 8. Quid si tertium tibi debitorem ostendam, qui non minus acriter, quam veraciter vindicat eam sibi? Puto quod et tu possidere desideras civitatem, de qua dicitur: *Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei* (Psal. LXXXVI, 3); gloriam illam, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, regnum omnium sæculorum, vivere in æternum, in perpetuas æternitates. Credo quod velis esse æqualis angelis Dei in cœlo, esse etiam hæres Dei, cohæres Christi et in plateis supernæ Sion melos angelicum auscultare, et videre quidquid illud sit, cum Christus tradiderit regnum Deo Patri, et erit Deus omnia in omnibus; postremo esse similis Deo, et videre eum sicuti est. Nec dubito quin et concupiscas suspicere et umbras declinantes, et diem aspirantem, cum illuxerit illa solemnitas, et nebula rerum excusserit; quando jam non inclinabitur dies, sed erit æterna merities; quando erit plenitudo fervoris et lucis, solis statio, tenebrarum exterminatio, desiccatio paludum fetorum, depulsio. Nonne ad hoc emendum totum te, quæcunque, et undecunque contrahere poteris, dare oportebit? Et cum universa compleveris, non tamen putes esse condignas passiones hujus temporis vel corporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. An sic impudens es, vel imprudeas, ut minutum tuum, quod sibi tam Christi vita, quam peccati poenitentia certatim rapiunt, etiam ad hoc conquirendum vel audeas numerare?

9. Quid dices, si et quartum debitorem in medium adduxero, qui sibi etiam jure primatus sui superiores tres cedere velit? Ecce in januis est qui fecit cœlum et terram: et Creator tuus est, tu creatura; tu servus, ille Dominus; ille figulus, tu figmentum. Totum ergo quod es, illi debes, a quo totum habes; illi præcipue Domino, qui et te fecit, et benefecit tibi, qui tibi ministrat siderum cursus, aeris temperiam, fecunditatem terræ, fructuum ubertatem. Huic revera totis medullis, totis viribus serviendum; ne forte indignationis oculo te respiciat, et despiciat, et conterat in æternum et in sæculum sæculi. Non arbitror autem quod te tanta raptet insania, ut et hic minutum tuum nominare, nedum numerare præsumas. Expone ergo mihi, cui horum quatuor proponas reddere quod debes, cum unusquisque tantus exactor sit (91), ut te possit singulariter suffocare.

(91) In vulgatis, unusquisque tam internus quam externus exactor sit.

A Eia, Domine, vim patior, responde pro me. In manus tuas, Domine, commendo minutum meum: tu persolve omnibus, tu ab omnibus libera, quia tu es Deus, et non homo; et quod hominibus impossibile est, possibile est tibi. Quod habui, et feci: Domine, habe me excusatum, quia imperfectum meum viderunt oculi tui. Quis ergo amplius grunniet, dicens: Nimium laboramus, nimium jejunamus, nimium vigilamus; cum nec millesimæ, imo nec minimæ parti debitorum suorum valeat respondere? Hæc est fortasse, fratres, illa vera vestra Quadragesima, non exterior, sed interior, quæ non corticem sacramenti, sed adipem frumenti contineat. Si enim unicuique istorum quatuor et pro se, et perse, omnem decalogi perfectionem debetis: profecto decem quater ducta quadragesimam vestram faciunt, quam custodire vos oporteat omnibus diebus vitæ vestræ. Et ipse qui vos congregavit in loco isto, vitam vestram conservet in opere sancto; ut cum ipse apparuerit vita vestra, et vos appareatis cum ipso in gloria.

SERMO XXIII.

De discretiones spirituum [Alias, *De septem spiritibus*].

1. Magister gentium Paulus, ex occasione ipsius spiritualis naturæ, qua vivimus, ad spiritualem conversationem excitans discipulos, ait: *Si spiritu vivimus, spiritu et ambulemus* (Galat. v, 25). Ac si dicat: Si caro non prodest quidquam, sed spiritus est qui vivificat ipsam, separare oportet pretiosum a vili, et digniorem præponere partem, ut secundum spiritum ambulemus, **1131** non secundum carnem. Ad spiritum enim debet fieri conversio carnis, ut serviat ipsa, et non serviatur ei, ut dicat spiritus servo suo: Veni, et veniat: Fac hoc, et faciat illud. Sic enim erit uxor nostra sicut vitis abundans, et salvabitur per generationem filiorum, qui sunt opera bona, si fuerit ipsa quidem in lateribus domus nostræ, id est in abscondito et humili loco; anima vero resideat in medio tanquam domina, tanquam paterfamilias, tanquam iudex; ut fiat quod scriptum est: *Anima mea in manibus meis semper* (Psal. cxviii, 109). Maledictus enim spiritus ille, qui partem suam deteriorem facit. Maledictus homo, qui pascit sterilem, et viduam non benefacit. Denique, ut testatur idem Apostolus, si secundum carnem vixerimus, moriemur; quoniam, qui in carne ambulant, Deo placere non possunt (Rom. viii, 13, 8); et qui seminant in carne de carne metent corruptionem (Galat. vi, 8). Si autem spiritu facta carnis mortificaverimus, vivemus; quoniam, qui spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt (Rom. viii, 13, 14); et qui seminant in spiritu, de spiritu metent vitam æternam (Galat. vi, 8).

2. Prudenter proinde, fratres, et non ad insipientiam nobis, spiritualem elegimus vitam, castigare scilicet corpus, et servituti subicere; et Deum, qui Spiritus est, adorare in spiritu et veritate. Sed, quia spirituum diversa sunt genera, necessaria est nobis eorum discretio, præsertim cum ab apostolo

didicerimus, non omni spiritui esse credendum (*I Joan. iv, 1*). Videri enim potest minus cruditis, et qui parum exercitatos habent sensus, omnem cogitationem non alterius, quam ipsius humani spiritus esse sermonem: quod non ita esse et certa fidei veritas probat, et divinarum testimonia Scripturarum. *Audiam*, inquit Propheta, non quid ego loquar, sed *quid loquatur in me Dominus Deus* (Psal. LXXXIV, 9). Et alius propheta: *Angelus*, inquit, *qui loquebatur in me Zach. i, 9*, etc. Et in psalmo didicimus fieri immisiones etiam per angelos malos (Psal. LXXVII, 49). Unde et timet Apostolus, ne, sicut serpens decepit Evam astutia sua, sic et discipulorum quibus loquitur corda decipiantur (*II Cor. xi, 3*), ab eo utique, cujus ipse Paulus astutias non ignorat: unde et dicit: *Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum harum* (Ephes. vi, 12). Esse autem spiritum carnis non bonum, manifeste idem Apostolus indicat, ubi inflatos spiritu carnis suæ quosdam esse testatur (*Coloss. ii, 18*). Et esse etiam spiritum hujus mundi declarat, ubi gloriatur in Domino pro se pariter et pro discipulis suis, non quod eum acceperint, sed spiritum, qui a Deo est, *ut sciamus*, inquit, *quæ a Deo donata sunt nobis* (*I Cor. ii, 12*).

3. Sunt ergo hi duo satellites maligni illius principis tenebrarum; ut dominetur spiritus nequitie spiritui carnis, et spiritui hujus mundi. Quisquis ergo ex his tribus spiritibus spiritui nostro loquatur, ne credamus ei; quoniam sanguinem sitiunt, non quidem corporum, sed quod gravius est, animarum. Sed quoniam spiritualis omnium natura est, a sermonibus eorum cognoscemus eos: et quis spiritus sit qui loquatur, ipsa suggestio declarabit. Semper enim spiritus carnis mollia, spiritus mundi vana, spiritus malitie semper amara loquitur. Quoties ergo importune ut assolet, carnalis cogitatio mentem pulsat: verbi gratia, cum de cibo, de potu, de somno, cæterisque similibus ad carnis curam pertinentibus cogitantes, humano quodam modo inardescimus desiderio, certum sit nobis spiritum carnis esse qui loquitur, et tanquam adversarium repellamus eum, dicentes: *Vade retro, Satana, quoniam non sapis ea quæ Dei sunt* (Marc. viii, 33), sed magis sapientia tua inimica est Deo. Cum autem non de illæcebris carnis sed de ambitione sæculi, de jactantia et arrogantia, cæterisque similibus cogitatio vana versatur in cordibus nostris, spiritus mundi est qui loquitur, longe perniciosior hostis, et major sollicitudine repellendus. Interdum vero satellitibus isis terga vertentibus, princeps ipse habens iram magnam, tanquam leo rugiens, insurgit adversus nos; cum videlicet non ad voluptatem carnis, aut sæculi vanitatem, sed ad iram, ad impatientiam, **1132** ad invidiam, ad amaritudinem animi provocamur: importune ingredendo, si quid minus amabiliter, minus discrete factum videtur aut dictum; si qua denique aut in signo, aut in opere quolibet data videtur indignationis occasio, materia suspicionis. Huic ergo cogi-

tationi non aliter, quam ipsi diabolo resistendum est: nec aliter ab ea, quam ab ipsa perditione cavendum. Scriptum est enim: *In patientia vestra possidebitis animas vestras* (Luc. xxi, 19).

4. Fit tamen aliquando, ut spiritus noster a quolibet horum trium crebro superatus, et servus illi addictus, in suam ipsius perniciem, heu! vices illius agat, ut jam sine omni alterius spiritus suggestionem ipsa ex se anima aut voluptuosas, aut vanas, aut amaras pariat cogitationes. Jam vero non facile arbitror posse discerni, quando noster ipse loquatur spiritus, quando loquentem alterum audiat quemlibet e tribus illis. Sed quid refert quicunque loquatur, dum unum et idem sit quod loquuntur? Quid refert loquentis nosse personam, dum constat perniciosum esse quod loquitur? Si inimicus est, resiste viriliter inimico: si tuus ipse spiritus est, argue eum, et miserabiliter plange, quod in tantam miseriam et tam miserabilem devenerit servitutem.

5. Quoties vero super castigando corpore, humiliando corde, servanda unitate [alias, virtute patientiæ], et charitate fratribus exhibenda, seu cæteris virtutibus acquirendis, conservandis, amplificandis, salubris cogitatio in mente versatur, divinus sine dubio Spiritus est qui loquitur, aut per seipsum sane, aut per angelum suum. Et quemadmodum de humano atque maligno spiritu dictum est, sic de angelico, et de divino: nec facile est quis loquatur discernere, nec ignorare periculosum; præsertim, cum certum sit, angelum bonum nunquam loqui ex semetipso, sed Deum esse qui loquitur in ipso.

6. Studiosius igitur deinceps consideremus, quonam modo malignorum illorum spirituum suggestiones audire, imo quanta indignatione abjicere debeamus, avertentes aures nostras ne audiamus sanguinem, et sapientiam quam revelat caro et sanguis: parvulos quoque Babylonis, cogitatus scilicet mundanos [alias, malignos], ab ipso initio tenentes, et allidentes ad petram: ipsum etiam malignum cum tentationibus suis a conspectu cordis nostri adjicientes, et deducentes ad nihilum. Eas vero cogitationes, quæ justitiæ et veritatis nos admonent, tota devotione suscipientes, divinæ dignationi gratiam habeamus: nec aliquando tantæ benignitati inveniamur ingrati, scientes quoniam ipse est qui loquitur justitiam; ipse cujus sermo veritas est. Quantæ enim temeritatis [alias, perverstitatis]; imo quantæ insanie est, si forte, dum alloquitur nos Dominus majestatis, nos insensati avertamus aures, et ad nescio quas animum ineptias convertamus? Quanta est hæc injuria, et quam graviter vindicanda, cum vilissimus vermis clamantem ad se audire dedignatur Creatorem universitatis? Quanta vero et quam ineffabilis divinæ dignationis bonitatis, quæ quotidie concipit nos infelices avertentes aures, obdurantes corda, et nihilominus clamat ad nos, et jugiter clamitat in plateis? Vere in plateis, quia in latitudine charitatis. Ecce enim bonorum meorum non eges, Domine: et

tamen dicis : *Convertimini ad me, filii hominum*; et iterum clamitas : *Revertere, revertere, Sunamitis; revertere, revertere, ut intueamur te* (Cant. vi, 12).

7. Propterea obsecro vos, dilectissimi, qui remiscimini Domini, ne taceatis, et ne detis silentium ei : audientes jugiter quid loquatur in vobis Dominus Deus, quoniam loquetur pacem. Felix proinde et beata anima, quæ venas susurrii divini percipit in silentio, frequenter iterans illud Samuelis : *Loquere, Domine, quia audit servus tuus* (I Reg. iii, 9). Hic ergo hodiernus sermo finem accipiat, ut etiam tacentibus nobis Deum intus audiamus loquentem et suadentem de regno suo, tanto utilius quanto subtilius, per internam scilicet inspirationem. Si qua tamen adhuc de audienda hac Domini voce ipse suggesserit, alio sermone tractabimus, ne **1133** B præsertim in tam utili ac spiritali materia, mentes vestras longitudine sermonis oneremus.

SERMO XXIV.

De multiplici utilitate verbi Dei.

1. Tenetis, credo, quemadmodum hesterno sermone de ea, quæ nobis admodum necessaria est, discretione spirituum admonuerimus sollicitudinem vestram : ut contra venenosos serpentis antiqui sibilos, contra mortiferos sirene cantus, aures cordis jugiter obturare studeatis; ut nec spiritum carnis loquentem mollia, nec spiritum mundi vana suggerentem, nec spiritum nequitie audiat immittentem amaritudines, et scandala seminantem. Sed hujus specialiter astutias nosse necesse est, hujus cogitationes non expedit ignorare. Interdum enim transfiguratur se malignus ille et nequam spiritus in angelum lucis (II Cor. xi, 14), ut virtutis simulatione plus noceat. Sed et tunc quoque, si diligenter advertimus, nunquam nisi amaritudinis et discordie seminaria spargit. Suadet enim nonnullis singularia jejunia quædam, unde cæteri scandalizentur; non quia jejunium diligit, sed quia scandalum delectetur. Multa quoque in hunc modum solet afferre, quæ tamen a divina sapientia facile discernantur, si apostolicam illam beati Jacobi definitionem præ oculis habeamus, qui divinam describens sapientiam, ait : *Sapientia quæ a Deo est, primum quidem pudica est, deinde pacifica* (Jac. iii, 17). Omnem ergo cogitationem, in qua hæc duo non concurrunt, a Dei sapientia alienam esse non dubites. Eam vero quæ pudica videtur, nec ad vitia trahit aperte, sed virtutis præterdit imaginem; tunc demum a Deo noveris esse, si pacifica sit, si praelati tui atque spiritualium fratrum approbatur judicio; quoniam non faciet Dominus Deus verbum, quod non revelaverit servis suis.

2. Quanta vero devotione, quanta humilitate, quanta sollicitudine cogitatio salubris non aliter quam divina dignationis sermo suscipi debeat, et hesterno sermone partim jam diximus, et hodierno nihilominus aliquanto latius persuadere conabimur. Beati enim qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud (Luc. xi, 28). Vultis nosse quam beati? Pri-

um quidem sonans in auribus animæ vox divina, conturbat, terret, dijudicatque : sed continuo, si non avertis aurem, vivificat, liquefacit, calefacit, illuminat, mundat. Denique et cibus noster est, et gladius, et medicina, et confirmatio, et requies, resurrectio quoque et consummatio nostra. Nec mireris quod verbum Dei jam nunc inveniatur omnia in omnibus esse, quantum spectat ad justificationem : siquidem et futurum est omnia in omnibus ad glorificationem. Audiat illud peccator, et conturbabitur venter ejus; a voce illa carnalis anima contremiscet. Omnia namque cordis secreta rimatur atque dijudicat sermo vivus et efficax, cordium atque cogitationum perscrutator. Unde et licet mortuus in peccato, si audieris vocem Filii Dei, vives. Sermo enim quem loquitur, spiritus et vita est. Si cor tuum induratum est, memento Scripturæ dicentis : *Emittet verbum suum, et liquefaciet ea* (Psal. cxlvii, 18); et item : *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est* (Cant. v. 6). Si tepidus es, et evomi jam formidas, non discedas ab eloquio Domini, et inflammabit te; quia eloquium ejus ignitum est valde. Quod si tenebras ignorantie plangis, diligenter audi quid loquatur in te Dominus Deus : et erit lucerna pedibus tuis verbum Domini, et lucem semitis tuis.

3. At fortassis tanto amplius doles, quanto clarius peccata etiam minima illuminatus agnoscis; sed sanctificabit te Pater in veritate, quæ est utique sermo ejus, ut inter apostolos audire merearis : *Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis* (Joan. xv, 3). Jam vero cum laveris inter innocentes manus tuas ecce paravit in conspectu tuo mensam, ut non solo pane vivas, sed ex omni verbo, quod procedit de ore Dei **1134** et in fortitudine cibi illius curras viam mandatorum ejus. Ubi si consistunt adversum te castra, et prælium tentationis insurgit, arripe gladium spiritus, quod est verbum Dei, et in eo facile triumphabis. Quod si forte, ut est certaminis consuetudo, contigerit aliquando vulnerari, mittet verbum suum, et sanabit te, et eripiet te de interitionibus tuis : ut in te quoque impleatur quod ait Centurio, cujus fines tam magnifice commendatur : *Domine, inquit, dic tantum verbo, et sanabitur puer meus* (Matth. viii, 8). Sed et si tiubes adhuc, confitere et clama : *Mei autem pene moti sunt pedes, pene effusi sunt gressus mei* (Psal. lxxii, 2); et in verbis suis confirmabit te : ut experimente discas quoniam verbo Domini cæli firmati sunt, et spiritu oris ejus omnis virtus eorum.

4. In his atque hujusmodi persevera, in talibus jugiter exercere, donec jam dicat Spiritus, ut requiescas a laboribus tuis. In hoc verbo quiesces dulciter, ac suaviter saporaberis, donec venit hora, cum omnes qui in monumentis sunt, audient vocem ejus, et procedent. Sed quo? Alii quidem in judicium, alii vero in vitam æternam. Et quis scit si est dignus amore vel odio? Tunc maxime memor esto verbi tui servo tuo, Domine, in quo mihi spem dedisti, ut ab auditione mala non timeam : sed beata

magis auditio perducatur ad visionem, cum dicis : *Venite, benedicti Patris mei* (Matth. xxv, 34), etc. *Quicumque enim confitebitur me coram hominibus, ait ipse, hunc et ego confitebor in conspectu Patris mei et angelorum sanctorum* (Matth. x, 32; Luc. xii, 8) : quod nobis conferre dignetur ipse, qui constitutus est iudex vivorum et mortuorum. Amen (91.)

SERMO XXV.

De verbis Apostoli, « Volo primum fieri obsecrationes, orationes, » etc. (I Tim. ii, 1).

1. Quatuor mihi videntur orandi modos exprimeret Apostoli verba, dicentis : *Volo primum fieri obsecrationes, deinde orationes, postulationes, gratiarum actiones*. Sunt enim quos adhuc peccati conscientia terret et cruciat, nondum accepta resistendi virtute, tunc scilicet cum primum ipsos in peccatorum cœno jacentes Spiritus veritatis irradiat, et excitans erubescere facit, et timere Deum (92), dum vident immanitatem criminum, meritorum exiguitatem; et velut ardentem coram se gehennam expavescentes, quoniam in se ipsis boni nil inveniunt, aliunde apprehendunt unde tegantur. Sciunt enim quod non sit tutum in conspectu Domini Dei sui vacuos apparere contra legis præceptum (Exod. xxxiii, 15), et multo minus id præsumere plenis stercore manibus audent. Quia ergo timent, et merito timent per se ipsos accedere, student quasi per alios supplicare. Tale est illud orationis genus; quo solemus uti **1135** dicentes : « Sancte Petre, ora pro nobis, » et similia. Maxime vero illud obsecratio est manifesta, « Per crucem et passionem tuam, libera nos, Domine; » et cætera in hunc modum. Tale enim videtur, ac si latro deprehensus, et jam vicinus suspendio, quando penitus desperat, nec invenit in se unde veniam [alias misericordiam] deprecetur, extendens brachia dicat : Quia sic passus est Christus; ut eorum a quibus tenetur, animos moveat ad pietatem.

2. Credo ego de talibus dici posse, *quia regnum cælorum vim patitur, et violenti rapiunt illud* (Matth. xi, 12). Vim faciebat regno cælorum Publi-

(91) In manuscripto Sancti Ebrulfi sic finitur hic sermo, incipiendo a n. 4.

In his atque hujusmodi interim exercere; donec ipsa, quæ certantem adjuvat, vox Domini ad requiem evocet triumphantem, sitque in magnificentia quæ nunc est in virtute, amodo jam dicente spiritu, ut requiescas a laboribus tuis. Erit sane quando et ipsum corpus de pulvere vox eadem suscitabit, quando omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei, et procedent. Opus est etiam ut tunc quoque memor sit verbi sui servo tuo, in quo tibi spem dedit, ut non timeas ab auditione mala : sed verbum bonum, Venite, inquit, benedicti Patris mei.

Hæc est vox quæ perducit ad vultum, ut jam dicere merearis et tu, quia auditu auris audivi te, et nunc oculus meus videt te. Non facile ego crediderim quia pigeat tunc audisse comminationes, correptiones sustinuisse, tolerasse increpationes, in quibus iter erat quo ostenderet tibi salutare suum. Jam vero cum hæc omnia ita se habeant, et alius quoque innumeras audiendæ divinæ vocis utilitates perhibeant non tam Scripturarum testimonia, quam animarum experientia, quid nos miseri tanta varietate distrahimur,

canus ille, qui dum non auderet oculos ad cælum levare, ipsum cælum ad se potuit inclinare (Luc. xviii, 13, 14). Simile aliquid mulier illa egisse videtur, quæ profluvium sanguinis habens, dum timeret ad Christum accedere, fecit ab eo virtutem exire. Furtim enim tetigit fimbriam, et curata est ab infirmitate : unde et dedignantis quodam modo verbum videtur, quod de ea Dominus ait : *Quis me tetigit?* Et addidit : *Sensit me exisse virtutem* (Luc. viii, 43, 46). Non eredo quod sit inter non quispiam; sed forte nonnulli in habitu vel sæculari conversatione potuerunt aliquando experiri quod loquor, ut inviti fluxum sanguinis paterentur, ejus, inquam, sanguinis qui regnum Dei non possidebit (I Cor. xv, 50). Etenim qui facit peccatum, servus est peccati (Joan. viii, 34) : nec sua se poterit continere virtute, etiam cum volet. Huic ergo minime expedit per seipsum ad Christum accedere, sed tangere, si quam invenerit, ejus fimbriam, hoc est eum considerare hominem, quem humiliorem [alias, meliorem] viderit, et extremum in Ecclesia, quæ est vestis Christi; eum, inquam, qui elegit abjectus esse in domo Dei, oportet considerare; quoniam is vere est fimbria posita in ora vestimenti, ad quam utique spiritualis unguenti descendens a capite copia tota decurrit. Hunc si beneficiis aliquibus, seu prece humili, aut confessione pura tetigerit, ut affectum ejus erga se moveat ad compatiendum sibi; habeat fidem, et sine dubitatione sanabitur, illud tamen noverit fimbria, non a se, sed a Christo exiisse virtutem, qui et tangi se protestatur in fimbria. Expressi nunc vobis : quantum potui, quale sit, et cui animæ necessarium genus obsecrationis.

3. At vero jam continendi virtute accepta, securus accedit, qui sibi conscius fuerit, pro delictis præteritis veniam quaerens; et oratione utitur, quæ nimirum oris est ratio, quando jam ore suo loquitur cum Deo suo. Hinc illud est quod Maria Magdalene, quanquam non minus humilis hæmorrhœissa illa, non sic tamen veretur accedere, sed rigat lacrymis

caducam mendicantes utique consolationem! Quasi vero non sit nobis ad manum absque omni difficultate in verbo, quod prope est utique in ore et corde nostro, quidquid salutis, quidquid jucunditatis, quidquid delectationis est invenire. Bene proinde beati qui verbum hoc vitæ audiunt et custodiunt illud. Custodiunt sane dixerim, non aliter quam depositum pretiosissimum, ut ibi cor habeant, ubi est thesaurus eorum.

Dico autem breviter quæ occurrunt interim ex his quæ huic videntur custodiæ necessaria. Primum quidem, ut ponas cor tuum audire diligentius quid loquatur, propter illud quod scriptum est : Quia ignorans ignorabitur. Dehinc ut opere impleas quod audisti, quia scienti bonum et non facienti, peccatum est illi. Postremo, ut quæcunque occurrerint adversa, sustineas patienter : quia verbum hoc non solum quid agere debeas docet, sed et ostendit tibi quanta te oporteat pati. Hæc plane latra est, cultus debitus soli Deo. ut sollicitus sis voluntatem ejus prudenter intelligere; et ubi necesse est, aut potenter implere, aut sustinere patienter.

(92) Manuscripti, eos.